

Почти всичко от Източната Римска Империя, на което се възхищаваме в Константинопол/Иstanbul, е правено по времето на Римските Императори от Балканите (Тракия и Илирия), но ние знаем много малко за тях. Основна причина за това е, че в средата на 10 век Константин VII Багренородни нарежда унищожаването на архива на Източната Римска Империя и оставя само няколко оригинални източника за времето на предишните императори. Римските Императори от Тракия и Илирия имат огромно значение за узаконяването и утвърждаването на християнството, като някои от тях са канонизирани за светци.

На 20 януари се почита Свети Император Лъв I Тракиец (Flavius Valerius Leo Augustus, 401 – 474). Йоан Малала пише, че Лъв е от бесите - траките от Родоп (затова понякога го наричат Лъв Бес), а Кандид Изаурийски пише, че Лъв е от провинцията Дакия Аурелиана (тази провинция обхващала голяма част от сега северна България и североизточна Сърбия, столицата ѝ е била Сердика/София). Както повечето Римски императори от Балканите, Лъв започва кариерата си като обикновен войник. За това говори и прозвището с което е също известен – Маркелус/Марцелус (Marcellus на латински, което означава „млад войник“).

Лъв I Тракиец достига до един от най-висшите чинове в Римската армия (comes rei militaris) и воините му го издигат на щитовете си за император през 457 г. Като ревностен православен християнин Лъв решава да бъде коронован не само от армията, но и от духовния глава. Така **първото в света короноване на монарх от главата на църквата** става на 7 февруари 457 г. в базиликата Света София, когато Лъв I Тракиец е коронован от първия Константинополски Патриарх Св. Анатолий I. Този акт става традиция в целия християнски свят. Оттогава до сега всички християнски монарси биват короновани по този начин.

Този изключителен исторически момент има и още едно измерение. Анатолий I е първия Патриарх на Константинопол (дотогава градът е имал Архиепископ). Той е такъв съобразно с канон 28 на Халкедонския събор, утвърден от Св. Император Маркиан през 452 г. (той е роден най-вероятно в Пловдив, за него ще говорим през февруари). Това короноване на Лъв I Тракиец от Анатолий I през 457 г. става още едно **имперско признаване на Патриархалния трон на Константинопол**.

Бидейки от Тракия, Лъв I осигурява мир по северните граници на империята (по Дунав – в Мизия). Поради предателство неговата войска (предвождана от зет му Василиск) не успява да се справи с Вандалската държава, но той продължава успешните действия на неговия предшественик Маркиан за запазването на Източната Римска Империя от набезите на хуните от север. Тези действия на двамата тракийски императори имат голямо значение за просъществуването на империята още хиляда години. Лъв I Тракиец управлява успешно Източната Римска Империя, като осигурява мирен период за поданиците си. Той е бил скромен и обичан от хората, и на него се приписва израза, че *императорът трябва да раздава милост на тези за които се грижи, както слънцето раздава топлина на тези над които греє*.

Императорите Лъв I (Църъ Леонтъ Великий, вдясно) и Маркиан (легнал под орел вляво), Манасиева Летопис, Ватикански препис

Като ревностен християнин Лъв I Тракиец постановява, че само православни могат да заемат държавни и съдебни постове. Също по негово време със закон е забранено търгуването и всяка работа в неделя, за да могат християните да ходят на служба. Знае се, че той строи много църкви (специално *Богородица при Извора* до Константинопол). Най-вероятно **Малката базилика в Пловдив е строена по времето на Лъв I Тракиец** (когато зет му Василиск е главен военен командир на провинция Тракия). Лъв I Тракиец получава много похвали и от неговия съвременник и съименник Св. папа Лъв Велики – човека, който заедно с един друг император от Балканите - Валентиниан III, спасяват Рим от войските на Атила. Лъв I Тракиец е последният император, за който е бил направен специален форум. В негова чест в Константинопол е била издигната и огромна колона с негова статуя, а в стените на града е имало и негов монумент.

Император Лъв I Тракиец остава в историята и като император Лъв Велики. За съжаление през вековете има тенденция да се очернят имената на историческите личности от Тракия и Илирия. Така някои историци сега изказват предположения, че „Велики“, било в смисъл ... той да се различавал от внука си малкия Лъв. Още повече, в някои по-късни хроники на гръцки прозвището му е изписано не Маркелус, а Макелус (с изпуснато Р), което на гръцки означава „касапин“ (дори има предположения защо това би могло да е така).

Император Лъв I Тракиец почива на 18 януари 474 г. и е канонизиран за светец – виж: Saint Leo the Great (Leo Marcellus), Confessor and Emperor of the Eastern Roman Empire.

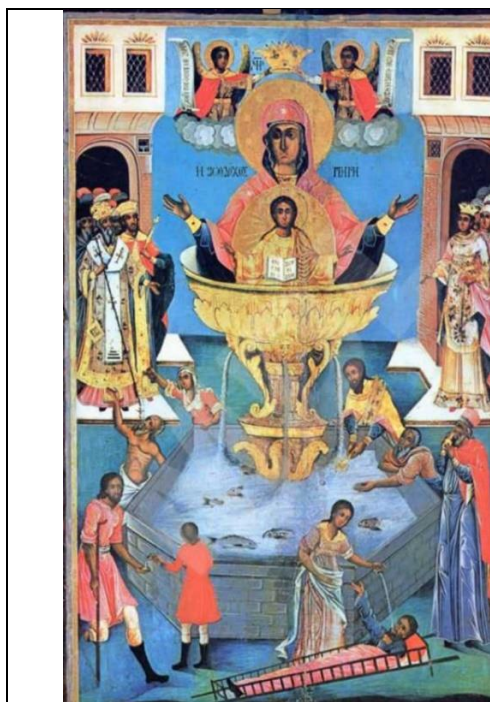
Дори от малкото информация останала за Св. император Лъв I Тракиец е повече от ясно, че той е една наистина велика историческа личност от нашите земи.

Лъв Тракиец и чудото Богородица Живоносен Извор

Едно от първите описани явявания на Света Богородица пред християни, е пред Лъв Тракиец. Това е станало на 4 април 450 г., когато знатният воин Лъв търси вода за да даде на един слепец. Тогава Лъв чува женски глас, който му казва: „Царю! Под сянката в гората има извор. Намери го, начерпи вода и дай на жадния. А тинята, затлачила извора, наложи на главата на страдащия. И на това място издигни храм. Велика ще бъде неговата слава“. Лъв намира извора и измива с водата му очите на слепеца, който проглежда. Той разбира, че е чул гласа на Света Богородица, както и че тя му съобщава, че той е предопределен за император. Когато Лъв заема трона, той издига църква над извора на това място - *Богородица при Извора*. По късно църквата е разширена от Юстиниан Велики и става едно от най-светите места в Константинопол, а чудната вода на извора изцелява много хора. По традиция всяка бъдеща императрица се е молила в тази църква преди сватбата си. Църквата Богородица при Извора и сега е едно от специалните християнски места за поклонение в Истанбул (Балъкль – „Рибния Манастир“ с чудотворно аязмо), а изображението *Богородица Живоносен Извор* става една от често срещаните православни икони.

Колосът на Барлета

През 13 век на брега на Адриатическо море до италианския град Барлета (Barletta, над Бари) е намерена огромна бронзова статуя (5.11м) на Римски император. Явно тя е била от потънал венециански кораб – кръстоносна плячка от Константинопол. По размерите на основата на статуята, се счита че вероятно тази статуя е от колоната на Лъв I Тракиец (основата на която и днес е в Истанбул). Статуята се счита за закрилник на Барлета и днес е основна атракция на града, наречена „Колосът на Барлета“.

Богородица Живоносен Извор, икона, 19 век, Димитър или Захари Зограф, Експозиция Икони, Пловдив

Колосът от Барлета – 5м статуя от бронз, много вероятно на император Лъв I Тракиец

Горна част от колона най-вероятно на Лъв I Тракиец (в двора на Топкапъ)

Накратко за Династията на Лъв I Тракиец, императорите след него и конфликта между Василиск и Зено

Династията на Лъв I Тракиец се счита от 457 до 518. Един от най-близките в обкръжението му е бил Василиск (съпруг на сестрата на Лъв I), който става главнокомандващ на войските в Тракия. На тази си позиция (вероятно от 464 г.) той има много победи срещу хуните и готите. През ок. 468 г. Лъв I издига Василиск като Патриций. Най-важното му военно сражение е през 468, когато той командва огромната флота на Източната Римска Империя срещу Вандалската Държава в Северна Африка. Той обаче изгубва тази война, според много историци - поради предателство.

След смъртта на Лъв I Тракиец през 474 г. за кратко е коронован малкият му внук Лъв II (Flavius Leo Junior Augustus) – син на дъщерята на Лъв I Тракиец. Малкият император обаче почива след няколко месеца и така император става баща му Зено. Император Зено (Flavius Zeno Augustus) е наричан в гръцките източници с типичното окончание – Зенон. Той е бил от Исаврия (Северна Сирия), с истинско име Тарасикодиса (Тарас, син на Кодис). Император Зено е бил непопулярен (той е бил Християнин, но монофизит) и се задържа на трона по-малко от година (29/1/474 – 9/1/475). Свален е с преврат в който е участвал и Василиск. Зено успява да избяга в Исаврия и остава жив. На негово място издигат Василиск като император, но и той не е популярен и в Константинопол избухват бунтове. Така той е император също за много кратко време (9/1/475 до август 476). През това време Зено, с помощта на войски от Исаврия прави нов преврат и сваля Василиск, когото по-късно убива заедно с членове на семейството му (вероятно тогава е заличен надписа в Малката Базилика в Пловдив). Зено остава император от август 476 до смъртта си 9/4/491. След Зено на престола е издигнат Анастасий I, който се счита последен от Династията на Лъв. Той е от Илирия (сега Драч, Албания) и преди царуването си е бил администратор в двореца. Управлява през спокойни времена (491-518) и умира в дълбока старост. Той оставя след себе си на престола император Юстин, който е тракиец от Тауресиум (сега Северна Македония). Неговият племенник император Юстиниан Велики (Св. благоверен Цар Управда–Юстиниан) изгражда изключително много църкви (вкл. сегашната Света София, Константинопол), повечето с великолепни мозайки.